

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

(Подобна Н. В., магістрантка факультету психології та соціальної роботи
спеціальності “Початкова освіта”,
Гордієнко Т. В., канд. пед. наук, доцент)
НДУ ім. Миколи Гоголя, м. Ніжин, Україна

На сьогоднішній день існує безліч засобів для розкриття розумового потенціалу дитини, розвитку мислення, творчих здібностей, тобто для підготовки дітей до життя у соціумі. Використання різних засобів для розвитку дитини вже в початковій школі закладає фундамент для подальшого вдосконалення знань, умінь і навичок.

Початкова школа має сформувати механізми мислення, його якісні характеристики, адже саме цей період є сензитивним для розвитку розумових операцій.

Логічне мислення характеризується здатністю виконувати певні дії за різних умов. Особливістю логічного мислення є не тільки вміння учня аналізувати, синтезувати, порівнювати, узагальнювати, абстрагувати, а й робити висновки, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. [1, с. 3]

Одним з найбільш оптимальних засобів розвитку логічного мислення є проблемне навчання, яке характеризується створенням проблемної ситуації, що є початковим моментом мисленнєвих операцій. [2, с. 43]

Розвиток логічного мислення відбувається поетапно, тому проблемні завдання повинні будуватися з урахуванням того, наскільки розвинені мислительські операції дитини, такі як: аналіз, класифікація, узагальнення, синтез, порівняння, систематизація. На перших стадіях проблемні завдання повинні бути спрямовані на розвиток однієї-двох мислительських операцій, з подальшим ускладненням.

На перших уроках рекомендується виконувати завдання фронтально. На наступних уроках сильним дітям можна пропонувати виконувати проблемні завдання самостійно, а потім звірити з виконанням на дошці. З часом, коли діти опанують способи розв'язання проблемних завдань, їх можна давати на картках для самостійного опрацювання всім учням, з подальшою перевіркою та обговоренням.

Спочатку проблемні завдання доцільно використовувати на етапах мотивації навчальної діяльності, актуалізації опорних знань, закріпленні та осмисленні нових знань. На етапах сприймання та усвідомлення нового навчального матеріалу, використання проблемних завдань рекомендується тільки коли учні навчаються працювати з даним видом завдань.

Використання проблемних ситуацій, задач, вправ, які мають на меті розвиток логічного мислення можливе на кожному уроці. Наприклад, на уроках української мови, під час написання переказів чи творів, коли діти вчать комбінувати знайомі слова у фрази, знаходити незвичні поєднання слів і т. п. (синтез); на уроках математики, створюючи різного роду проблемні ситуації при розв'язанні задач, створення оберненої задачі; на уроках природознавства або “Я

у світі”, заповнення узагальнюючих таблиць до вивчених тем (систематизація); на уроках читання, створення казкових ситуацій, які стосуються певного твору та героя.

Використання різноманітних ігор з проблемним підтекстом, і не тільки, можливе на кожному уроці, і також допомагає вчителю не тільки у розвитку логічного мислення школярів, але і зацікавити до предмету.

Отже, з метою розвитку логічного мислення на кожен урок варто підбирати різноманітні проблемні ситуації, враховуючи психологічні та вікові особливості молодших школярів. Чим більше зусиль докладає дитина до вирішення проблеми, тим вагомішим буде її правильне вирішення з точки самооцінки учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білокобильська Н. Розвиток логічного мислення // Початкова освіта. – 2000. – №41. – С. 3-4.

2. Калошин В. Ф. Проблемне навчання / В. Ф. Калошин // Розвиток творчості учнів. – К.: Академія, 2008. – С. 42- 46